

การใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

Synectics Instructional Model in Learning Instruction for Visual Arts on Art Composition of Mathayomsuksa IV.

วรรณฐกานต์ แข่งขัน (Vanthakan Khaengkhan)*

จุมพล ราชวิจิตร (Jumpol Rachvijit)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 2) เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ศึกษปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ จำนวน 12 แผน 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานจากผลงานของนักเรียน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเฉลี่ยร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้สอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ จำนวนร้อยละ 82.05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้านการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 87.18 มีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์ เฉลี่ยร้อยละ 82.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวม อยู่ในระดับพอใจมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.17

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนซินเนคติกส์, กิจกรรมการเรียนรู้

Keyword: Synectics Instructional Model, Learning Instruction

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มวิชาเฉพาะศิลปะ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purpose of this research were to 1) investigate the achievement of Grade 10 students using Synectics Instructional Model in learning instruction for visual arts on Art Composition that 80 percent of the students would pass not less than 80 percent of the criterion; 2) improve the working skill of Grade 10 students implemented the instructional model of Synectics for visual arts on Art Composition that 80 percent of the students would pass not less than 80 percent of the criterion; and 3) study the satisfaction of Grade 10 students at Wat Klang Municipal School towards Synectics Instructional Model. The target group adopted in this research were 39 Mathayomsuksa 4 students who enrolled a course in the second semester of academic year 2010 at Wat Klang Municipal School, Education Division, Khon Kaen Municipality. The instruments used in this study comprised 1) 12 lesson plans of Synectics Instructional Model; 2) evaluation form for investigating students' working skill; 3) an achievement test; and 4) the questionnaire for studying the students' satisfaction towards implementing Synectics Instructional Model. The data were analyzed with the use of basic statistical methods, namely, mean ($\bar{X}$) and percentage.

The findings of the research reveal that; in the aspect of students' achievement, 82.05 percent of the students have passed the criterion at 84.90. In the aspect of working skill on visual arts, according to the students' productions, 87.18 percent of the students have passed the criterion at 82.68. In the aspect of students' satisfaction towards Synectics Instructional Model, wholly is at "much" level (4.17).

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับการสร้างความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไข ปัญหาในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เพราะการศึกษามุ่งช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษายังจะช่วยให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักการแก้ปัญหาตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศจะก้าวหน้าได้จำเป็นจะต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด ความสามารถจำนวนมาก ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ ดังกล่าว จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์

และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปฐานความรู้ไปสู่สังคมได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2550) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิชาศิลปะเป็นวิชาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีงามและมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและ

บุคลิกภาพ ผลของวิธีการทางศิลปะที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเองตลอดจนเห็นคุณค่าและเข้าใจบทบาทของศิลปกรรมที่มีอิทธิพลต่อสังคมปัจจุบัน อีริช เนตรนอมคักดี (2547) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงสามารถนำความคิดสร้างสรรค์นั้นมาใช้ประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ได้อย่างมาก เพราะผลิตผลทางความคิดสร้างสรรค์ต้องอาศัยความคิดจินตนาการบวกกับความอดสาหัส พากเพียร มุมานะ จนกระทั่งคิดได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะทางสติปัญญาที่สำคัญของสมาชิกในสังคมที่ต้องการความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนควรเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นความคิดของนักเรียนโดยไม่จำกัดจินตนาการของนักเรียน ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ดี เพราะจะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรงในการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความคิด ความสามารถ มีทักษะในการสร้างผลงานและนวัตกรรมที่แปลกใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะนั้นครูส่วนมากมีปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบต่างๆ อย่างเพียงพอ ครูยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม คือการสอนแบบบรรยายและการสาธิต ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย นิรัช สุดสังข์ (2544) ได้ทำการทดลองโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ในบทเรียน มัลติมีเดียกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า กิจกรรมซินเนคติกส์มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบวก ซึ่งเป็นผลดีเช่นเดียวกับ บรรจง บุญการี (2532) ระบุว่ารูปแบบการสอนซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ มีขั้นตอนกระบวนการที่อาศัยกิจกรรมเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเป็นหลัก กิจกรรมดังกล่าวมี 3 วิธี คือ 1) กิจกรรมการเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy) 2) กิจกรรมการเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) 3) กิจกรรมการเปรียบเทียบโดยใช้คู่คำที่ขัดแย้งกัน (Compressed Conflict)

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระศิลปะ รายวิชาทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลางในปีการศึกษา 2552 มีค่าเฉลี่ยระดับเกรด 3-4 ร้อยละ 64 และในระดับเกรด 1-2.5 ร้อยละ 36 (โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง, 2552) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำตามมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กำหนด และเมื่อสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ ทำให้ผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการนำรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ มาประยุกต์ใช้ในจัดการเรียนเรียนรู้ ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นผู้เรียน และพัฒนาทางการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นอีกทางหนึ่งที่จะเพิ่มความรู้ความเข้าใจ และทักษะให้เกิดขึ้นในตัวผู้สอนและผู้เรียนตามเป้าหมายหลักที่สำคัญของการเรียนการสอนศิลปะ ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีผลทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะมาใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลางที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลางที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบ

ศิลป์ ให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ (Synectics Instructional Model) หมายถึง การใช้รูปแบบการสอน ซินเนคติกส์ในการจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลวิธีที่ 1 คือ การสร้างสิ่งคุ้นเคย ให้แปลกใหม่ (Creating Something New) มีขั้นตอน การสอน 6 ขั้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงลำดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

ขั้นตอนซินเนคติกส์	การปฏิบัติ
ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน (Phase 1 : Description of Present Condition)	ครูให้นักเรียนบรรยายหรืออธิบายสถานการณ์ที่นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ
ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบทางตรง (Phase 2 : Direct Analogy)	นักเรียนเสนอการเปรียบเทียบทางตรง นำสิ่งที่กำลังเรียน ไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ จากนั้นเลือกมาเพียงสิ่งเดียว เพื่อมาพิจารณาอย่างละเอียด
ขั้นที่ 3 การเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Phase 3 : Personal Analogy)	นักเรียนสมมติตนเป็นสิ่งที่เลือกในขั้นตอนที่ 2 บรรยาย ความรู้สึกเมื่อต้องเป็นสิ่งนั้น
ขั้นที่ 4 การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมาย ขัดแย้งกัน (Phase 4 : Compressed Conflict)	นักเรียนนำคำอธิบายในขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาสร้างคำที่มี ลักษณะขัดแย้งหรือตรงข้ามจากนั้นเลือกไว้ 1 คำ
ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรง (Phase 5 : Direct Analogy)	นักเรียนนำคำที่สร้างขึ้นที่มีความหมายขัดแย้งกันนำมา เปรียบเทียบทางตรง แล้วเลือกคำที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด มา 1 คำ
ขั้นที่ 6 ตรวจสอบปัญหาเริ่มแรกอีกครั้ง (Phase 6 : Reexamination of the Original Task)	ครูนำนักเรียนย้อนกลับไปทบทวนงานเดิมหรือปัญหาเดิม ในตอนเริ่มแรก โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบขั้นสุดท้ายหรือนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมในทุกขั้นตอนไป ใช้ปรับปรุงผลงานให้มีความแปลกใหม่ขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนน ที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกแผน การจัดการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการใช้รูปแบบการสอน ซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมี

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

3. ทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง คะแนน ความสามารถในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อันเป็นผลจากการใช้

รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินและวัดผลในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และปรับใช้หัวข้อในการประเมินต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวัดจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

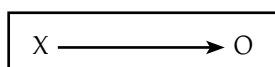
วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยมีรูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว (One-shot Case Study) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

X หมายถึง การใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

O หมายถึง ผลของการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรต้น (Independent Variable)

คือ การใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

(2) ทักษะการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมาย

(3) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิดและหลักการของรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 แผน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานงานทัศนศิลป์ จากผลงานของนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้สถานที่โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น โดยได้แบ่งเครื่องมือการทดลองคือแผนการจัดการเรียนรู้ ออกเป็น 12 แผน ใช้เวลาแผนละ 1 คาบเรียน (50 นาที) ดำเนินการปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ และผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เมื่อสิ้นสุดระยะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ โดยทำการทดสอบพร้อมกันทั้งชั้นเรียน และตรวจให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาเกณฑ์การผ่านตามวัตถุประสงค์การวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แบบประเมินทักษะปฏิบัติงานศิลปะนำมาหาค่าเฉลี่ย (X) และร้อยละของคะแนนจากจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ กำหนดให้มีจำนวนนักเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนด้านผลสัมฤทธิ์เฉลี่ย ร้อยละ 80 ขึ้นไป และในด้านทักษะปฏิบัติงานทัศนศิลป์ กำหนดให้ให้มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีทักษะปฏิบัติทางทัศนศิลป์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป ในส่วนของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อประเมินสภาพที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน ชินเนคติกส์แล้วมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรที่ต้องแก้ไข เพื่อเป็นข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการสอน ชินเนคติกส์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 82.05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ให้มี จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80
2. การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์ พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 87.18 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 82.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ให้มี จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80
3. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ ใช้ รูปแบบการสอนชินเนคติกส์ในการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 4.17

การอภิปรายผล

จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 82.05 โดย

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ให้มีจำนวนนักเรียน ร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และผลการวิจัยครั้งนี้ยัง ชี้ให้เห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นได้จากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน ชินเนคติกส์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ พิเศษสุทธิกุล (2543) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ รูปแบบชินเนคติกส์ (Synectics Model) เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สอนด้วยรูปแบบชินเนคติกส์กับ การสอนตามคู่มือของกรมวิชาการในชั้นเรียนประถม ศึกษปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังเรียนด้วย รูปแบบชินเนคติกส์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สอนด้วย รูปแบบชินเนคติกส์ สูงกว่าการสอนตามคู่มือครูของ กรมวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเอาความรู้เดิม หรือ สิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาเชื่อมโยงความรู้ใหม่อย่างเป็น อิสระ ภายใต้กระบวนการที่เป็นระบบ จึงช่วยให้มีการนำ เสนอหรือสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าออกมาได้มากขึ้น และยังทำให้นักเรียนเข้าใจสิ่งใหม่ได้ดีซึ่งช่วยให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีทักษะ การทำงานสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาทักษะ การปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน เทศบาลวัดกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอน ชินเนคติกส์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ กำหนดให้จำนวนนักเรียน ร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินผลงานจาก การทำงานทัศนศิลป์ จากผลการวิจัยที่ได้ คือ คะแนน การตรวจผลงานชี้ให้เห็นว่าทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์ ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจำนวน 39 คน มีคะแนนที่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิด เป็นร้อยละ 87.18 โดยนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีคะแนนเฉลี่ย

คิดเป็นร้อยละ 82.68 เมื่อพิจารณาตามประเด็นการประเมินพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานทัศนศิลป์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 อยู่ในระดับดีมากทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความน่าสนใจของผลงาน ค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสื่อความหมายในผลงาน ค่าเฉลี่ย 3.11 จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนได้นำเอาความรู้จากการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์มาสร้างสรรค์ผลงาน ดังผลการวิจัยของ Kleiner (1881) ที่ได้ศึกษาผลของการฝึกใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยทดลองกับนักเรียนระดับ 4 และระดับ 5 จำนวน 58 คน การทดลองแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มทดลองใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการเรียนรู้เนื้อหา และกลุ่มควบคุมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองสามารถอธิบายในทัศนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ทำให้นักเรียนเพิ่มพูนความรู้ทางคำศัพท์ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนและช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี และจากผลการวิจัยของ นิรัชสุดสังข์ (2544) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงานในวิชาการออกแบบ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น พบว่า 1) คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียทั้ง 4 วิธีหลังการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียทั้ง 4 วิธีในบทเรียนมัลติมีเดียไม่แตกต่างกัน 3) คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบจากการเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซินเนคติกส์ทั้ง 4 วิธีในบทเรียนมัลติมีเดียมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายยังแสดงให้เห็นว่า หลังจากการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ .74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้จินตนาการว่าตนเองเป็นสิ่งอื่นค่าเฉลี่ย 4.51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .68 ลำดับต่อมานักเรียนมีความพอใจมากต่อด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ คือการเรียนโดยรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ทำให้นักเรียนกระตือรือร้น ค่าเฉลี่ย 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .67 ในด้านเนื้อหาวิชา นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหา คือ นักเรียนคิดว่าเป็นเรื่องที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ย 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .94 และในด้านการประเมินผลนักเรียนมีความพึงพอใจในการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์และมีความสอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .94 ส่วนด้านที่มีคะแนนความพึงพอใจลำดับสุดท้ายคือ ด้านบทบาทของครูผู้สอน ค่าเฉลี่ย 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .87 และด้านเวลาในการจัดกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 ตามลำดับ จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้และผลการวิจัยเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่น ไม่มีการขีดกีดจั้งช่วยให้ผู้เรียนผ่อนคลายและเกิดความสนุกสนานสามารถใช้ความคิดจินตนาการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้แสดงออกตามความสามารถโดยไม่ปิดกั้นโอกาสในการคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ มีการใช้เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งการระบายสีและดินสอพผสมผสานกันซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนศิลปะสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1) ผู้สอนควรศึกษารูปแบบการสอนซินเนคติกส์ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้
 - 2) ผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนการเปรียบเทียบตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ให้ชัดเจน
 - 3) ผู้สอนจะต้องให้คำชี้แนะกระตุ้นการคิดของนักเรียนตลอดเวลา ด้วยคำพูดหรือคำถามที่ชวนให้เกิดการคิด
 - 4) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเพียงแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม
 - 5) ควรมีการทดลองสอนด้วยรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง เพื่อเตรียมความพร้อม และเพื่อให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก

- 6) ผู้สอนควรกำหนดระยะเวลาการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้เหมาะสมแต่ละเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จนจบกระบวนการ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้อย่างเหมาะสม
 - 2) ควรมีการศึกษากิจการการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์กับกลุ่มเป้าหมายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน
 - 3) ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือร่วมกับการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉวีวรรณ พิเศษสุทธิกุล. (2543). **การศึกษาผลการสอนเขียนเรื่องด้วยรูปแบบซินเนคติกส์ (Synectics) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์. (2547). **ความสับสนในเชิงกระบวนการทัศน์กับการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาผู้เรียน: ความท้าทาย โอกาส และการบูรณาการ**. ขอนแก่น. คลังน่านวิทยา.
- นิรัช สุตสังข์. (2544). **ผลของการจัดกิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงานในวิชาการออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง บุญการี. (2537). **สภาพและปัญหาการสอนศิลปะศึกษาของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ. ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง. (2552). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ปีการศึกษา 2552. พิมพ์คอมพิวเตอร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี. (2550). แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

Kleiner. (1881). The Effects of Synectics Training on Students Creativity and Achievement
Science. Dissertation Abstracts Intentional. Florida: International University.